

Jautājumi un atbildes

1. Uz kādām shēmām attiecas 2020. gada 14. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 210 “Noteikumi par automātisko informācijas apmaiņu par ziņojamām pārrobežu shēmām” (turpmāk – Noteikumi)?

Pamatā Noteikumi attiecas uz pārrobežu shēmām, kuru rezultātā, izmantojot dažādu valstu regulējuma atšķirības, nodokļu maksātājs iegūst nodokļu priekšrocības, kādas parasti tieši nav paredzētas attiecīgo valstu regulējumā, kā arī shēmas, kuru rezultātā attiecīgajam nodokļu maksātājam izdodas izvairīties no automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem vai arī, izmantojot kuras, nodokļu maksātājam izdodas izvairīties no patiesā labuma guvēja norādīšanas.

2. Kam jāsniedz informācija Valsts Ieņēmumu dienestam (*turpmāk – VID*) par ziņojamām pārrobežu shēmām.

Saskaņā ar Noteikumiem galvenais ziņošanas pienākums tiek uzlikts starpniekam. Primāri ziņošanas pienākums attiecas uz nodokļu konsultantiem, grāmatvežiem, juristiem, finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kā arī uz jebkuru citu fizisku vai juridisku personu, kas ierosina, piedāvā tirgū, organizē, vada konkrētu pārrobežu shēmu vai sniedz palīdzību, atbalstu, konsultācijas par dizainu, mārketingu, organizēšanu, šīs shēmas īstenošanas vadību.

Ja starpnieks ir zvērināts advokāts un pildot pienākumu par informācijas sniegšanu par ziņojamo pārrobežu shēmu pārkāptu profesionālo noslēpumu, tas ir tiesīgs nesniegt attiecīgo ziņojumu, tomēr tādā gadījumā nekavējoties informējot citu starpnieku vai attiecīgo nodokļu maksātāju par tā ziņošanas pienākumu.

3. Vai saņemot saskaņā ar Noteikumu 11. punktu informāciju no zvērināta advokāta par to, ka klienta darījums norēķinu kontā atbilst ziņojamas pārrobežu shēmas pazīmēm, kredītiestādei (a) automātiski iestājas pienākums iesniegt ziņojumu vai (b) tai ir pienākums izvērtēt pazīmes ņemot vērā pašai kredītiestādei pieejamo informāciju, un ir tiesības nesniegt ziņojumu?

Saņemot informāciju no zvērināta advokāta saskaņā ar Noteikumu 11.punktu par to, ka klienta darījums norēķinu kontā atbilst ziņojamas pārrobežu shēmas pazīmēm, kredītiestādei rodas pašai pienākums izvērtēt, vai tā ir uzskatāma par starpnieku Noteikumu 3.5.apakšpunkta izpratnē, kā arī, vai izpildās kāda no Noteikumu 3.nodaļā minētajām pārrobežu shēmas pazīmēm.

4. Vai grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzējs, kas veic tikai grāmatošanas un deklarāciju aizpildīšanas pienākumus, pēc jau notikušiem darījumiem tiek klasificēts kā starpnieks?

Lai noteiktu, vai grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzējs atbilst kādai no Noteikumu starpnieka definīcijām, būtu jāņem vērā sniegtie grāmatvedības ārpakalpojumu veidi.

Ja grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzējs veic tikai grāmatošanas un deklarāciju aizpildīšanas pienākumus, pēc jau notikušiem darījumiem un pie nosacījuma, ka tas nav iesaistīts darījumu plānošanā, nav sniedzis palīdzību, atbalstu vai konsultācijas attiecībā uz to, lai plānotu, tirgotu, organizētu, darītu pieejamu īstenošanai ziņojamo pārrobežu shēmu vai vadītu tās īstenošanu un grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzējam ir pierādījumi par to, ka tas nezināja vai nevarēja zināt, ka bija iesaistīts ziņojamā pārrobežu shēmā, šādi pakalpojumi nav kvalificējami kā starpniecība Noteikumu kontekstā un neizraisa ziņošanas pienākumu.

- 5. Grāmatvedības un juridisko pakalpojumu sniedzējs veic klientu darījumu grāmatvedības uzskaiti un juridisko dokumentu noformēšanu pēc klienta pieprasījuma. Pakalpojumi neietver jebkāda veida konsultācijas, nodokļu plānošanu vai darījumu strukturēšanu. Pakalpojumu sniedzējs neplāno, netirgo, neorganizē, nedara pieejamu īstenošanai ziņojamo pārrobežu shēmu, kā arī nevada tās īstenošanu. Vai pakalpojumu sniedzējam ir jāsniedz ziņojums par pārrobežu shēmu, ja klienta uzdevumā sagatavotie juridiskie dokumenti (piemēram, pilnvaras, pirkuma līgumi, uzņēmuma dibināšanas dokumenti) atbilst ziņojamas pārrobežu shēmas pazīmēm?**

Ziņošanas pienākums atkarīgs no konkrētās lietas faktiem un apstākļiem. Taču visbiežāk, ja tiek sniegts vienkāršs grāmatvedības pakalpojums, ziņošanas pienākums neiestāties, jo parasti darījumu iegrāmatošana nebūs saistīta ar shēmas plānošanu, tirgošanu, organizēšanu, darītu par pieejamu īstenošanai vai vadīšanu tās īstenošanai, vai arī palīdzības, atbalsta vai konsultāciju sniegšanu saistībā ar iepriekšminētajam darbībām. Minētajam par iemeslu ir apstāklis, ka ir maz ticams, ka šādā gadījumā starpnieka iesaiste būs pietiekama, lai tā rīcībā būtu nepieciešamā informācija, lai secinātu par ziņošanas pienākuma iestāšanos.

- 6. Kā sagatavot ziņojumu VID un kādi ir iesniegšanas termiņi?**

Atbilstoši Noteikumu 19.punktam, ziņojumu par pārrobežu shēmu var iesniegt VID, vai nu izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS) vai arī Valsts reģionālās attīstības aģentūras pārziņā esošā valsts informācijas sistēmu savietotāja datu izplatīšanas tīklu (DIT).

Ziņojuma sniegšanas termiņš (atkarībā no tā, kurš apstāklis iestājas vispirms) ir 30 dienas no:

- nākamās dienas pēc tam, kad ziņojamā pārrobežu shēma ir darīta pieejama īstenošanai;
- nākamās dienas pēc tam, kad ziņojamā pārrobežu shēma ir gatava īstenošanai;
- brīža, kad ir uzsākts ziņojamās pārrobežu shēmas īstenošanas pirmais posms.

- 7. Ņemot vērā, ka kredītiestādei, kura nepiedāvā klientiem konsultācijas attiecībā uz to, lai plānotu, tirgotu, organizētu un vadītu ziņojamas pārrobežu shēmas īstenošanu, apkalpojot klientu nav iespējas reālajā laikā konstatēt ziņojamās pārrobežu shēmas pazīmes attiecībā uz klienta darījumiem kontā, vai ziņojums būtu jāsniedz 30 dienu laikā no faktiskas pazīmju konstatācijas brīža, veicot klienta izpēti? Par cik senām pazīmēm būtu jāziņo?**

Ja kredītiestāde konstatē faktu, ka tā sniedza palīdzību, atbalstu vai konsultācijas saistībā ar ziņojamo pārrobežu shēmu, tikai veicot klienta padziļinātu izpēti vai darījuma uzraudzību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas ietvaros, tad ziņojums sniedzams 30 dienu laikā no faktiskās pazīmju konstatācijas brīža, ja līdz minētajam brīdim kredītiestāde nezināja vai nevarēja zināt, ka tā ir iesaistīta ziņojamā pārrobežu shēmā. Šajā gadījumā regulējums nenosaka ierobežojumus attiecībā uz periodu, kādā saistībā ar ziņojamo pārrobežu shēmu nodokļu maksātājs ir veicis darījumus. Vienlaikus, ja šādā gadījumā kredītiestāde konstatē, ka ziņošanas pienākums izpildās, pamatojoties uz notikumu, kas iestājies pirms 2018.gada 25.jūnija, ziņojums nav jāsniedz, ņemot vērā Noteikumu 35.punktu.

- 8. Kā starpniekam noteikt ziņojamās pārrobežu shēmas vērtību?**

Ar terminu “ziņojamās pārrobežu shēmas vērtība” būtu jāsaprot ziņojamās pārrobežu shēmas ekonomisko vērtību, un atkarībā no attiecīgās ziņojamās pārrobežu shēmas veida un konkrētās lietas faktiem un apstākļiem ar to varētu saprast, piemēram, maksājuma summu, ieguldījuma lielumu pamatkapitālā, darījuma tirgus vērtību.

- 9. Kas ir norādāms informācijā par tiesisko regulējumu, kas veido ziņojamās pārrobežu shēmas pamatu?**

Ar tiesisko regulējumu būtu jāsaprot tos (parasti nodokļu) normatīvos aktus, kurus piemērojot, rodas ziņojamā pārrobežu shēma. Piemēram, pārrobežu shēma balstās uz nodokļu konvencijas normu piemērošanu vai likumu, kur paredzēta nodokļu priekšrocība, tad šajā gadījumā būtu jānorāda attiecīgā konvencijas norma vai attiecīgā likuma norma. Turklāt ir jānorāda visu valstu tiesiskais regulējums, kurš tika piemērots, veidojot, plānojot vai organizējot pārrobežu ziņojamo shēmu.

- 10. Vai Noteikumu 3. nodaļā minētās pazīmes jau pašas par sevi liecina par ziņojamas pārrobežu shēmas esamību un papildus nav jāpārbauda, vai konstatētā pazīme attiecas uz (a) vairāk nekā vienu Eiropas Savienības dalībvalsti vai arī uz Eiropas Savienības dalībvalsti un trešo valsti, (b) un vai spēkā ir vismaz viens no 3.2.1–3.2.5. punktā minētajiem nosacījumiem?**

Ņemot vērā, ka Noteikumu 3.3.apakšpunktā ir noteikts, ka ziņojamā pārrobežu shēma ir ikviena pārrobežu shēma, kurai ir vismaz viena no šo noteikumu 3.nodaļā minētajām pazīmēm, savukārt pārrobežu shēmas definīcija ir noteikta Noteikumu 3.2.apakšpunktā, tad, lai iestātos ziņošanas pienākums, nepieciešams, lai iestātos gan 3.3.apakšpunktā minētais nosacījums, gan kāds no 3.2.apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.

11. Izskatot klienta pieteikumu uzticības operāciju saņemšanai (22.12.2020. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvo noteikumu Nr.254 “Uzticības operāciju (trasta) veikšanas normatīvie noteikumu” 1.punkta izpratnē) kredītiestāde var iegūt informāciju, ka klients vēlas pilnvarot kredītiestādi tāda darījuma veikšanai ar klienta naudas līdzekļiem, kas atbilst ziņojamas pārrobežu shēmas pazīmēm. Vai šādos gadījumos kredītiestādei ir jāziņo par pārrobežu shēmu un kurā brīdī?

Noteikumi neparedz izņēmumus jautājumā aprakstītajā situācijā, tādēļ gadījumā, ja kredītiestāde ir pilnvarota veikt darījumu ar klienta līdzekļiem, kas atbilst ziņojamas pārrobežu shēmas pazīmēm, kredītiestādei rodas pienākums sniegt ziņojumu. Šajā gadījumā ziņošanas brīdis ir nosakāms vispārējā kārtībā, ievērojot Noteikumu 6. vai 7.punktu.

12. Kredītiestāde ir atteikusi klientam konta atvēršanā, bet konstatējusi, ka klienta darbība atbilst “ziņojamas pārrobežu shēmas” pazīmēm. Vai šajā gadījumā kredītiestādei ir jāziņo par pārrobežu shēmu, ņemot vērā, ka kredītiestāde nedarīja pieejamu īstenošanai ziņojamo pārrobežu shēmu?

Šajā situācijā kredītiestādei nerodas pienākums sniegt ziņojumu, jo tā neatbilst starpnieka definīcijai atbilstoši Noteikumu 3.5.apakšpunktam.

13. Kad kredītiestādei jāsniedz ziņojums saistībā ar pazīmēm, kuru ņemšanai vērā nepieciešams galvenā ieguvuma tests?

Situācijas, kad kredītiestādei kā starpniekam iestājas ziņošanas pienākums, ņemot vērā kredītiestāžu plašo darbības loku, var atšķirties, ņemot vērā konkrētas situācijas faktus un apstākļus. Tajā skaitā, atkarībā no tā, vai kredītiestāde rīkojās kā:

1) starpnieks – veicinātājs jeb galvenais starpnieks (skatīt Noteikumu 3.5.1.1. apakšpunktu)

Piemēram, sniedzot privātbankiera pakalpojumus, kredītiestāde zina vai tās rīcībā ir informācija par pakalpojuma saistību ar ziņojamu pārrobežu shēmu un apstākli, ka izpildās galvenais ieguvuma tests, tad šādā gadījumā kredītiestādei iestājas pienākums sniegt ziņojumu VID.

2) starpnieks – pakalpojumu sniedzējs jeb palīgstarpnieks (skatīt Noteikumu 3.5.1.2.apakšpunktu);

Piemēram, piedāvājot norēķinu pakalpojumus, t.i., izpildot klienta maksājuma uzdevumu, vai piešķirot finansējumu, ņemot vērā attiecīgā pakalpojuma būtību, ja kredītiestādei nav zināma, nav tās rīcībā vai kontrolē informācija par to, ka attiecīgais pakalpojums ir daļa no ziņojamas pārrobežu shēmas, kuras galvenais ieguvums vai viens no galvenajiem ieguvumiem ir nodokļu priekšrocības gūšana, šādā gadījumā kredītiestādei nav pienākuma sniegt ziņojumu VID.

14. Vai kredītiestādei ir jāziņo par maksājumu, kā par ziņojamu pārrobežu shēmu, kad tā rutīnas darba procesa ietvaros izpilda maksājumu, kas atbilst tām pazīmēm, kuru ņemšanai vērā nav nepieciešams galvenā ieguvuma tests?

Kredītiestādei jāziņo par maksājumiem (piemēram, Noteikumu 32.1.1., 32.1.2.2.apakšpunktā minēto C kategorijas pazīmju gadījumā), ja attiecībā uz šiem maksājumiem kredītiestādei ir zināmi, tās rīcībā vai kontrolē vai arī citu, pastāvošu procesu ietvaros ir kļuvuši zināmi dati, kas nepieciešami ziņojuma sagatavošanai un iesniegšanai VID.

Taču, piemēram, automatizētu pārskaitījumu gadījumā, ja kredītiestādei nav pazīmes konstatēšanai nepieciešamās informācijas par darījuma partneri (maksājuma saņēmēju), piemēram, informācijas par tā rezidences valsti (īpaši, Noteikumu 32.1.1., 32.1.2.2.apakšpunktā minēto C kategorijas pazīmju gadījumā), kredītiestāde pieņem, ka tās rīcībā nav visas nepieciešamās informācijas, lai sagatavotu un iesniegtu ziņojumu VID.

15. Kas ir “atskaitāms pārrobežu maksājums” Noteikumu 32.1. punkta izpratnē?

Noteikumu 32.1.apakšpunkta izpratnē ar terminu “atskaitāms pārrobežu maksājums” būtu jāsaprot pārrobežu maksājums, kas ir iekļaujams maksātāja izdevumos, proti, tas ir tāds, kurš samazina ar nodokli (piemēram, uzņēmumu ienākuma nodokli, iedzīvotāju ienākuma nodokli, kapitāla pieauguma nodokli) apliekamo bāzi.

16. Vai kredītiestāde klienta izejošā maksājuma informācijā norādīto saņēmēja (klienta darījuma partnera) reģistrācijas rezidences valsts piederību drīkst pielīdzināt nodokļu rezidences piederībai?

Ziņojuma aizpildīšanas nolūkos, kredītiestādei ir jāpieņem, ka maksājuma uzdevumā norādītā saņēmēja (gan attiecībā uz fiziskām, gan juridiskām personām) reģistrācijas rezidences valsts sakrīt ar tā nodokļu rezidences valsti, ja kredītiestādes rīcībā nav citas informācijas.

17. Vai kredītiestādei ziņojumā kā “datumu, kad ir uzsākts vai tiks uzsākts ziņojamās pārrobežu shēmas īstenošanas pirmais posms” norāda maksājuma izpildes datumu?

Jā, ja tas ir kredītiestādei vienīgais zināmais datums.

18. Ja kredītiestādes rīcībā nav visu, Noteikumu 25.punktā noteikto datu, vai kredītiestādei ir pienākums iegūt šādus datus, piemēram, obligāti jāiegūst paplašināta informācija par klientu darījumu partneriem, t.sk., informācija par to nodokļu rezidences valsti un numuru?

Atbilstoši Noteikumu 6.punktam starpnieks, ievērojot Noteikumu 25.punktā minēto datu apjomu, sniedz VID informāciju, kura tam ir zināma, ir tā rīcībā vai kontrolē.

Noteikumu regulējums neuzliek kredītiestādēm papildu pienākumus attiecībā uz informācijas iegūšanu un jaunu, darbietilpīgu procesu veidošanu. Sniedzot pakalpojumu, ņemot vērā attiecīgā pakalpojuma būtību, kredītiestādei var nebūt zināma, tās rīcībā vai kontrolē var nebūt ziņošanai nepieciešamā informācija par pārrobežu shēmu vai par to, ka attiecīgais pakalpojums ir daļa no ziņojamas pārrobežu shēmas. Sniedzot ziņojumu par pārrobežu shēmu VID, kredītiestāde pamatojas uz to informāciju, kura tai kļūva zināma, veicot klienta analīzi savas ikdienas darbības ietvaros atbilstoši saistošajiem normatīvajiem aktiem.

19. Vai ir iespējams iesniegt ziņojumu, nenorādot attiecīgos nodokļu maksātājus?

Sniedzot sākotnējo ziņojumu, ir iespējams neaizpildīt sadaļu “Attiecīgie nodokļu maksātāji”. Taču vēršam uzmanību, ka šāda sākotnējā ziņojuma funkcionalitāte paredzēta, lai iesniegtu vispārēju tirgojamas shēmas aprakstu, kad tirgojama shēma izstrādāta, taču nav zināmi konkrēti attiecīgie nodokļu maksātāji, kas to izmantos. Par šādu shēmu atbilstoši Noteikumu 8.punktam starpnieks turpmāk reizi trijos mēnešos sniedz periodisku ziņojumu, kas satur jaunu ziņojamu informāciju atbilstoši Noteikumu 25.1., 25.4., 25.7. un 25.8.apakšpunktam, kura kļuvusi pieejama kopš pēdējā ziņojuma iesniegšanas.

20. Kāda veida maksājumi šo noteikumu kontekstā tiek uzskatīti par “pārrobežu darījumiem”? – maksājumi (darījumi) uz / no ārvalstu kredītiestādēm vai arī jebkuri darījumi, kur viena no pusēm – maksātājs vai saņēmējs nav Latvijas rezidents? Vai šī definīcija attiecas arī uz darījumiem, kur neviena no pusēm nav Latvijas rezidents?

Vispārējā gadījumā pārrobežu darījuma būtība izriet no Noteikumu 3.2.apakšpunktā definētā termina “pārrobežu shēma”. Būtībā jāņem vērā maksātāja vai maksājuma saņēmēja rezidenci (finanšu iestādes, kurā tam ir konts, jurisdikcija šajā gadījumā nav jāņem vērā) vai pastāvīgās pārstāvniecības statusu. Turklāt var arī būt situācija, ka neviens subjekts nav Latvijas rezidents, taču vismaz vienam subjektam jābūt rezidentam kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm. Tāpat jāizpildās kritērijam, ka darījumā jābūt vismaz divām jurisdikcijām. Izņēmums no šī principa, ņemot vērā Noteikumu 33.punkta regulējumu, ir piemērojams D kategorijas pazīmju gadījumos, kad, piemēram, viens un tas pats subjekts (Eiropas Savienības dalībvalsts rezidents) pārved aktīvus uz citu valsti.

21. Vai saskaņā ar Noteikumu 3.1. punktu un 33. punktu ar “automātisko informācijas apmaiņu” tiek uzskatīta automātiskā informācijas apmaiņa par finanšu kontiem saskaņā ar likuma Par nodokļiem un nodevām XII nodaļu?

Ar Noteikumu 3.1.apakšpunktā un 33.punktā norādīto vārdu salikumu “automātiskā informācijas apmaiņa” būtu jāsaprot informācijas apmaiņa atbilstoši likuma “Par nodokļiem un nodevām” XII nodaļai vai arī atbilstoši citas valsts regulējumam, ar kuru ir ieviesta automātiskā informācijas apmaiņa par finanšu kontiem, pamatojoties uz Globālo ziņošanas standartu (CRS).

22. Kur pieejami oficiāli dati par to, kuras valstis savstarpēji apmainās ar informāciju par finanšu kontiem ar attiecīgā nodokļu maksātāja rezidences valsti Noteikumu 33.1.2. punkta izpratnē?

Lai konstatētu, vai starp valstīm notiek automātiskā informācijas apmaiņa par finanšu kontiem, iesakām izmantot Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības Organizācijas uzturēto rīku, kas ir pieejams šādā saitē: <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/international-framework-for-the-crs/exchange-relationships/>

23. Kredītiestādēs atvērtie darījuma konti (escrow accounts) ir minēti kā tādi, kas nav pakļauti CRS ziņošanai. Vai kredītiestādei būtu jāsniedz ziņojums par katru darījuma konta līgumu, ja kaut viena no darījuma pusēm atbilstu kādam no Noteikumu Nr.210 33. punktā minētajiem kritērijiem?

Darījuma konts ir uzskatāms par izslēgtu kontu automātiskās informācijas par finanšu kontiem mērķiem atbilstoši likuma “Par nodokļiem un nodevām” 96.panta pirmās daļas 8.punktā (arī atbilstoši Globālā standarta VIII sadaļas C(17) punktā) noteiktajam.

Standarta situācijā darījumu konta izmantošana nenozīmē D kategorijas pazīmes izpildi, jo tā nav saistīta ar ziņošanas pienākuma izpildes kavējumu.

Vienlaikus, ja, ņemot vērā visus faktus un apstākļus, kredītiestāde zina vai tās rīcībā ir informācija, ka darījuma konta izmantošana ir daļa no pārrobežu shēmas ar mērķi kavēt ziņošanas pienākuma izpildi saskaņā ar normatīvajiem aktiem par automātisko informācijas apmaiņu par finanšu kontiem, tad D kategorijas pazīme izpildās, un kredītiestādei ir pienākums sniegt ziņojumu par pārrobežu shēmu.

24. Vai katrs naudas līdzekļu pārvedums *overnight* pakalpojuma ietvaros katras darbdienas beigās atbilst Noteikumu 33.1.2.punktā noteiktajai pazīmei un vai tas ir pakļauts ziņošanai?

Katrs naudas līdzekļu pārvedums *overnight* darījuma pakalpojuma ietvaros katras darbdienas beigās nebūtu uzskatāms par ziņojamu pārrobežu shēmu Noteikumu 33.1.2.apakšpunkta izpratnē. Tomēr, ja šādu darījumu rezultātā VID netiks sniegta informācija par konta beigu atlikumu atbilstoši likuma “Par nodokļiem un nodevām” 100.panta pirmās daļas 6.punktam, tad, ņemot vērā, ka šādā gadījumā tiks kavēta ziņošanas pienākuma izpilde saskaņā ar normatīvajiem aktiem par automātisko informācijas apmaiņu par finanšu kontiem, ziņojums par pārrobežu shēmu būs sniedzams.

25. Vai gadījums, kad kalendārā gada ietvaros AEOI/CRS dalībvalstī reģistrētas juridiskas personas iepriekšpastāvejuša konta atlikums ir pārsniedzis 250 000 ASV dolāru ekvivalentu, bet tuvojoties 31.decembrim, tas tika samazināts zem minētās robežvērtības, un pēc tam atkal palielināts virs tās, atbilst Noteikumu 33.1.6. punkta pazīmei?

Šajā gadījumā kredītiestādei iestājas pienākums sniegt ziņojumu par pārobežu shēmu, jo manipulācijas ar gada beigu konta atlikumiem var liecināt par vēlmi izvairīties no automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem.

26. Vai patiesā labuma guvēja, kuram pieder “pasīvs nefinanšu juridisks veidojums” (likuma Par nodokļiem un nodevām 87.panta izpratnē), nodokļu rezidences maiņa no AEOI/CRS dalībvalsts uz citu valsti atbilst kādai no Noteikumu 33.1. punktā minētām pazīmēm? Vai šādos gadījumos kredītiestādei ir jāziņo par pārobežu shēmu?

Kā izšķirošais faktors tam, vai kredītiestādei rodas pienākums sniegt ziņojumu par pārobežu shēmu, būtu apstākļi, vai kredītiestāde zina, vai var pamatoti uzskatīt, ka zina, ka nodokļu maksātāja darbība ir vērsta uz patiesā labuma guvēja slēpšanu vai izvairīšanos no automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem. Pasīva nefinanšu veidojuma patiesā labuma guvēja rezidences maiņa, piemēram, rezidences maiņa ir saistīta ar personas dzīves vietas maiņu, nerada pienākumu sniegt ziņojumu par pārobežu shēmu.

Saistībā ar klienta nodokļu rezidences nozīmi lielāks risks, ka tās maiņa ir saistīta ar vēlmi izvairīties no automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem, ir situācijās, kad rezidences maiņas gadījumā zūd pienākums sniegt ziņas par minētās personas finanšu kontiem, vai arī, ja jaunā rezidence tiek iegūta valstī, kas ir ietverta Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības Organizācijas izveidotajā sarakstā ar valstīm, kuras piedāvā rezidences vai pilsonības iegūšanas programmas, kas rada izvairīšanās no automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem risku. Minēto valstu saraksts, kā arī ieteikumi finanšu iestādēm attiecīgā riska mazināšanai ir pieejami šajā saitē: <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/residence-citizenship-by-investment/>

27. Ar kredītiestādes starpniecību, klients var iegādāties zelta stienus vai monētas no zelta pārstrādes rūpnīcas ar to piegādes un uzglabāšanas pakalpojumu kredītiestādes glabātavā. Zelta stieņu iegādei klients izmanto naudas līdzekļus, kas atrodas tā norēķinu kontā. Vai šāds klienta darījums atbilst Noteikumu 33.1.1. vai 33.1.3. punkta pazīmēm? Vai šādos gadījumos kredītiestādei ir jāziņo par pārobežu shēmu?

Kā izšķirošais faktors tam, vai kredītiestādei rodas pienākums sniegt ziņojumu par pārobežu shēmu, būtu apstākļi, vai kredītiestāde zina, vai var pamatoti uzskatīt, ka zina, ka nodokļu maksātāja darbība ir vērsta uz patiesā labuma guvēja slēpšanu vai izvairīšanos no automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem. Zelta stieņu pirkums pats par sevi, ja, piemēram, zelta stieņu pirkums ir saistīts ar investīcijas mērķi, nerada pienākumu sniegt ziņojumu par pārobežu shēmu.

- 28. Vai kredītiestādes klienta statusa maiņa sadarbības laikā no “pasīva nefinanšu juridiska veidojuma” likuma “Par nodokļiem un nodevām” 87. panta izpratnē uz “aktīvu nefinanšu juridisku veidojumu” 86. panta izpratnē atbilst kādai no Noteikumu 33.1. punktā minētām pazīmēm? Vai šādos gadījumos kredītiestādei ir jāziņo par pārrobežu shēmu un kurā brīdī?**

Kredītiestādes klienta statusa maiņa no “pasīva nefinanšu juridiska veidojuma” likuma “Par nodokļiem un nodevām” 87.panta izpratnē un “aktīva nefinanšu juridiska veidojuma” likuma “Par nodokļiem un nodevām” 86.panta izpratnē pati par sevi nav pietiekams pamats, lai to atzītu par ziņojamu pārrobežu shēmu Noteikumu 33.1.apakšpunkta izpratnē, taču, ņemot vērā visus lietas faktus un apstākļus, ja statusa maiņa varētu liecināt par mērķi kavēt automatisko informācijas apmaiņu par finanšu kontiem vai slēpt patieso labuma guvēju, ziņojums būtu sniedzams.

Saistībā ar šajā jautājumā aprakstīto situāciju, kā tulkošanas papildavots būtu izmantojams Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības Organizācijas dokuments *Model Mandatory Disclosure Rules for CRS Avoidance Arrangements and Opaque Offshore Structures*, it īpaši, tajā ietvertais komentārs par “*Rule 1.1(f) – Exploiting Active NFE status or avoiding Controlling Person Status*” (28.lpp.).

- 29. Ko nozīmē “finanšu kontu vai aktīvu pārvešana” Noteikumu 33.1.2.punkta izpratnē? Vai tas ir jebkurš Ministru kabineta noteikumu Nr. 20 “Kārtība, kādā finanšu iestāde izpilda finanšu kontu pienācīgas pārbaudes procedūras un sniedz Valsts ieņēmumu dienestam informāciju par finanšu kontiem” pielikumā (AEOI/CRS dalībvalstis) minētās valsts nodokļu rezidenta maksājums uz savu bankas kontu (vai maksājums starp uzņēmumiem viena patiesā labuma guvēja ietvaros), kas ir atvērts bankā ārpus AEOI/CRS dalībvalstīm?**

Piemērojot Noteikumu 33.1.2.apakšpunktu, jāņem vērā normā ietverta mērķi aptvert tādas shēmas, kas var kavēt ziņošanas pienākuma izpildi saskaņā ar normatīvajiem aktiem par automatisko informācijas apmaiņu par finanšu kontiem. Ņemot vērā minēto, maksājums uz valsti, ar kuru nenotiek automatiskā informācijas apmaiņa par finanšu kontiem, pats par sevi nav pietiekams pamats, lai to atzītu par ziņojamu pārrobežu shēmu.

- 30. Vai gadījumos, kad kredītiestādes klients sadarbības laikā ir mainījis nodokļu rezidenci no AEOI/CRS dalībvalsts uz valsti, kas nav AEOI/CRS dalībvalsts, kredītiestādei ir jāziņo par pārrobežu shēmu?**

Gadījumi jāizvērtē, balstoties uz konkrētās lietas faktiem un apstākļiem, arī ņemot vērā normā ietverta mērķi aptvert tādas shēmas, kas var kavēt ziņošanas pienākuma izpildi saskaņā ar normatīvajiem aktiem par automatisko informācijas apmaiņu par finanšu kontiem.

- 31. Ko nozīmē “valstu vai teritoriju izmantošana” Noteikumu 33.1.2. punkta izpratnē?**

Noteikumu 33.1.2.apakšpunkta izpratnē lietotais vārdu salikums “valstu vai teritoriju izmantošana” var izpausties dažādos veidos, tajā skaitā, attiecīgajās valstīs dibinot komercsabiedrības vai juridiskus veidojumus, veicot darījumus ar šādām komercsabiedrībām vai juridiskiem veidojumiem, izmantojot šādās valstīs vai teritorijās esošas finanšu iestādes u.tml.

32. Kādas valstis atbilst Noteikumu 32.1.2.1.apakšpunktā minētajam kritērijam, saskaņā ar kuru valsts vai teritorija nepiemēro uzņēmumu ienākuma nodokli vai piemēro uzņēmumu ienākuma nodokļa likmi nulles vai gandrīz nulles apmērā.

Noteikumu 32.1.2.1.apakšpunktā minētajam kritērijam atbilst valstis, kurām nominālā nodokļa likme ir mazāka par 1 procentu.

33. Kādas vadlīnijas VID ieteiktu izmantot Noteikumos minēto valstu vai teritoriju noteikšanai?

Noteikumu 32.1.2.2.apakšpunktā minēto valstu vai teritoriju, kuras ES dalībvalstis kopīgi vai kopā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (ESAO) ir novērtējušas kā tādas, kas nesadarbojas, noteikšanai var izmantot:

- ES saraksts ar jurisdikcijām, kas nodokļu nolūkos nesadarbojas (2020/C 331/03)
- Papildu informācija par ES sarakstu ar jurisdikcijām, kas nesadarbojas

Noteikumu 33.1.6.punktā minēto valstu vai teritoriju, “kurās ir nepietiekami vai vāji Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas (NILLN) tiesību aktu režīmi vai vājas prasības attiecībā uz juridiskām personām vai juridiskiem veidojumiem” noteikšanai var izmantot:

- Pielikums “Augsta riska trešās valstis” Komisijas deleģētai Regulai (ES) 2016/1675 (2016. gada 14. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/849, norādot augsta riska trešās valstis, kurās ir stratēģiskas nepilnības

Noteikumu 32.1.3.apakšpunktā minēto valstu vai teritoriju, kurās maksājumam piemēro pilnīgu atbrīvojumu no nodokļa un 32.1.4.apakšpunktā minēto valstu un teritoriju, kurās maksājumam piemēro nodokļu priekšrocību režīmu, noteikšanai var izmantot:

- Dokumentu “Harmful Tax Practices – Peer Review Results”

Piemērojot Noteikumu 32.1.3. un 32.1.4.apakšpunktu, jāņem vērā, ka vienlaikus ir jāizpildās arī Noteikumu 29.punktā minētajam galvenā ieguvuma testam, tas ir, starpniekam vai nodokļu maksātājam ir jākonstatē, ka pārrobežu shēmas galvenais mērķis vai viens no galvenajiem mērķiem ir nodokļu priekšrocību gūšana. Ņemot vērā minēto, izvērtējot visu informāciju par shēmu kopumā, nepieciešams konstatēt, ka, lai gūtu nodokļu priekšrocību, tiek

veikti pārrobežu darījumi, kuri vienlaikus samazina maksājuma veicēja ar nodokli apliekamo ienākumu, bet saistībā ar kuriem maksājuma saņēmējs nemaksā ienākuma nodokli, vai arī attiecībā uz kuriem tiek piemērots nodokļu priekšrocību režīms.

Atbilstoši Noteikumu 32.1.3.apakšpunktam ziņošanas pienākums iestātos, piemēram, gadījumā, ja Latvijas nodokļu maksātājs, lai gūtu nodokļu priekšrocību, saņem aizņēmumu no citas valsts nodokļu maksātāja (piemēram, ārvalstī esošas saistītas personas), un, veicot aizdevuma atmaksu, samazina ar nodokli apliekamo ienākumu par procentu maksājumiem; savukārt aizdevuma izsniedzējs (ārvalstī esoša saistītā persona) ir atbrīvots no nodokļa samaksas par procentu ienākumiem saistībā ar minēto darījumu. Par to, ka šajā gadījumā pārrobežu shēmas galvenais mērķis vai viens no galvenajiem mērķiem ir nodokļu priekšrocības gūšana, varētu liecināt, piemēram, apstākļi, ka pirms aizdevuma līguma noslēgšanas, aizņēmējs līdzekļus līdzvērtīgā apjomā ir ieguldījis aizdevēja pamatkapitālā, vai arī, ja apstākļi liecina, ka aizdevējs ir izveidots bez mērķa veikt patstāvīgu komercdarbību, bet lai gūtu nodokļu priekšrocību, jo tā rīcībā nav pietiekami materiāltehniskie resursi un tas patstāvīgi nespēj pieņemt lēmumus saistībā ar tā saimniecisko darbību.

34. Kādus vadlīnijas VID ieteiktu izmantot Noteikumu 33.1.5. un 33.2.apakšpunktā minēto shēmu identificēšanai?

Viens no Noteikumu 33.1.5.apakšpunkta galvenajiem mērķiem ir aptvert shēmas, kuras izmantojot, nodokļu maksātāji var slēpt nedeklarētos aktīvus (arī tādas, uz kuriem neattiecas automātiskā informācijas apmaiņa par finanšu kontiem, piemēram, nekustamais īpašums).

Kā Noteikumu 33.1.5. un 33.2.apakšpunktu tulkošanas papildavots būtu izmantojams Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības Organizācijas dokuments Model Mandatory Disclosure Rules for CRS Avoidance Arrangements and Opaque Offshore Structures

35. Vai izpildot Noteikumu 6. punktā noteikto informācijas sniegšanas pienākumu, šo informāciju drīkst VID sniegt angļu valodā?

Ņemot vērā, ka informācijas saņemšana angļu valodā izslēgtu pārpratumus tulkošanas dēļ, kā arī samazinās tulkošanai nepieciešamos VID resursus un dos iespēju nekavējoties šāda veida informāciju nosūtīt ārvalstu nodokļu administrācijām, informāciju ir atļauts iesniegt angļu valodā.

36. Kad un kā ir iespējams saņemt sistēmas piešķirto attiecīgās ziņojamās shēmas atsauces numuru saskaņā ar Noteikumu 21.punktu?

Pārrobežu shēmas identifikācijas numurs automātiska paziņojuma veidā tiek nosūtīts uz iesniedzēja e-pasta adresi pēc tam, kad VID ir veicis iesniegto ziņojumu apstrādi. Ja ziņojumu apstrāde ir bijusi veiksmīga, ziņojuma statuss elektroniskās deklarēšanas sistēmā tiek mainīts uz "Pieņemts" un iesniedzējam tiek nosūtīts informatīvs paziņojums.

Vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Noteikumu 27.punktu VID veic automātisko informācijas apmaiņu viena mēneša laikā no tā ceturkšņa beigām, kurā informācija tika iesniegta.

37. Vai starpnieks drīkst informēt klientu vai citu pārrobežu shēmā iesaistītu personu (tai skaitā citu starpnieku), ka tas plāno iesniegt vai ir iesniedzis VID ziņojumu par ziņojamu pārrobežu shēmu attiecībā uz darījumu, kurā ir iesaistīts klients vai šī cita persona (tai skaitā cits starpnieks)?

Jā, starpniekam ir tiesības informēt attiecīgo klientu par to, ka tas sniedz ziņojumu par pārrobežu shēmu, kā arī Noteikumi neparedz ierobežojumu informēt citu pārrobežu shēmā iesaistīto personu. Turklāt vēršam uzmanību, ka, ievērojot Noteikumu 12.punktu, atkarībā no starpnieka pienākuma sniegt ziņojumu, ir atkarīgs arī paša nodokļu maksātāja pienākums noteiktajos gadījumos sniegt ziņojumu par pārrobežu shēmu.